

UNA VERGE INSENSATA

SIMONS, Ida

ed.: Proa, A tot vent-rúst, 21/09/2016, 232 pàgines, Títol original neerlandès: *Een dwaze maagd*, 1959, traducció de Maria Rosich.

Gittel és una nena de dotze anys que viu a la Haya dels anys 20. Toca el piano i és molt observadora i imaginativa. La mare està desequilibrada, discuteix violentament amb el pare i canvia de plans sovint, fugint del marit, que és un fracassat; un *schlemiel*, persona amb malastrugança i sense traça, que tot li surt malament. La amista amb la Mili, de la seva edat, la fa reflexionar espontàniament sobre les converses i les relacions dels més grans, i veure-les críticament: «ser adult volia dir mentir, malparlar, patir pels diners i tenir mal de panxa». Les desgràcies del pare, fan que amb la seva mare vagi sovint a Anvers a casa de la seva àvia, que les acull amb recança. Les àvies es barallen i el conjunt de la comunitat jueva és ben especial i poc entenedora per la seva edat. Ella, per fugir d'un ambient poc agradable, comença a anar a casa d'un banquer ric, el senyor Mardell, i coneix la seva filla, la Lucie, de trenta anys, de la que s'enamora amb afecte adolescent. L'amistat amb aquesta noia, elegant i afectuosa, la marca del tot, la introdueix a la casa benestant i rep les atencions del cap de família, que «no en tenia res de refinat, era esquerp i inaccessible», però comença a parlar amb la nena i a escoltar les seves opinions ingènues però encertades. Un dia, després d'un incident desafortunat, li adverteix: «que havia de vigilar de no convertir-me en una verge insensata quan em fes gran. No ho vaig entendre i ell se'n va adonar. —La mort forma part de la vida —va dir—, i potser n'és la millor part, i no existeix alegria sense pena. Són inseparables, com el sol i l'ombra. Jo havia viscut una gran pena de massa jove i havia volgut refugiar-me en la música i, més endavant, si no vigilàvem, resultaria que no podria afrontar amb coratge el meu dolor o la meua alegria i em trobaria amb les mans buides, com les verges insensates que havien gastat tot l'oli». Més endavant, la Lucie es promet amb en Charlie, que treballa a l'oficina del banquer, i per l'oposició del pare han de fugir a Londres per poder casar-se. La Lucie li demana a la Gittel que li expliqui al seu pare. Aquest, molt afectat per la decisió de la seva filla, rebutja la Gittel i la maleeix: «Ara et faré fora de casa meua i no gosis tornar a presentar-te davant meu, però abans que te'n vagis d'aquí per sempre, et faré una predicció. Seràs infeliç tota la vida i sempre seràs una crèdula. Tothom en qui confiïs trairà la teua bona fe. I si hi ha algú que tingui bones intencions, seràs massa estúpida per adonar -te'n». La Lucie no contesta mai a les cartes de la Gittel.

Ha estat classificada com a «obra mestra», i traduïda a vint-i-dos llengües. La nena va retratant tots el personatges des de l'òptica de la seva ingenuïtat sàvia, i fent la descripció de la comunitat jueva d'aquells anys. Tot amarat d'un sentit de l'humor intel·ligent i penetrant que demostra un coneixement pregon de l'esperit humà, i que serveix per cobrir les ferides de la vida. El relat és dispers, i en alguns moments es fa difícil seguir els personatges i els seu paper. L'estil és senzill i brillant i atrapa ben de gust.

La Gittel s'endua una de les lliçons més amargues de la vida: la traïció dels amics. La «insensatesa» podria dir-se bona fe. Una nena ingènua per la seva innocència va descobrint la vida, i es troba amb els misteris incomprensibles dels grans, i els capteniments interessats. Quan li llegeixen la paràbola de les verges prudentes, ella reacciona dient que aquestes «assenyades» són unes males pècores, ja que no ajuden a les que no tenen oli. Ella prefereix ser una insensata. Segurament, el missatge vol proposar l'aprenentatge de la prudència pràctica i l'adequació a l'ambient propi de cada cercle, però alhora conservar la innocència de la infantesa. Les referències a la religió són socials i poc importants, respectuoses i sense transcendència a la vida pràctica.

LA-2

6/9/2017